

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

✎ Z mesecem julijem se začne drugo polletje; zatoraj prosimo p. n. naročnike „Slov. Gosp.“, ki so samo za pol leta naročnine poslali, naj naročilo za drugo polletje o pravem času ponovijo, da se jim more list redno pošiljati. Tudi novi naročniki se sprejemajo. Do konca leta znaša naročnina 1 fl. 60 kr., do 1. okt. pa 80 kr. Naročnina se naj pošilja po poštnih nakaznicah.

Deželni zbor štajerski.

Prvokrat so nemški liberalci v 21 letih spoznali, kako se spodobi tudi slovenske poslance voliti v važnejše odbore. Izvolili so toraj v finančni odbor dr. Dominkuša, v peticijski odbor profes. Žolgarja in v odbor za Slatinske toplice dr. Dominkuša in dr. Radaja. Obžalujemo pa, da v velevažnem kulturnem odboru ni nobenega Slovence; to tem bolje, ker celó po zadnjem nam neugodnem in krivem štetju, prebiva na Štajerskem zraven 796.000 Nemcev tudi 388.000 Slovencev (32% prebivalstva), ki so večjidel kmetovalci.

Finančni odbor ima pretresovati deželne stroške in dohodke za l. 1883 ali deželni proračun. To je važno pa vsled 21letnega liberalnega gospodarstva čedalje težavnejše delo.

Po nasvetu deželnega odbora treba deželi izdati drugo leto 4,488.977 fl. tedaj zopet za 165.938 fl. več, kakor lani. To je tako liberalna navada, da stroški od leta do leta rastejo. Javnih stroškov liberalci nikder ne znajo krčiti, nikder bremen olajšavati davkeplačilcem. Kde pa so tedaj stroški v enem letu zopet poskočili?

Odgovarja se, da v oddelku za policijske potrebe za 1765 fl. v oddelku za dobrodejne in zdravilske svrhe za 73.198 fl. pa za šolske potrebe za 98.719 fl.

Dohodki so nastavljeni na 2,317.264 fl. Primanjkuje še tedaj 2,171.713 fl. Od te svote hočejo pokriti z dohodki od doklade na pivo in žganjico 138.428 fl. in od 10% doklade na meso, vino in mošt 123.115 fl. skupaj 261.543 gold.

Ostane 1,910.170 fl. se pa vrže na direktne cesarske dače kot 36% deželna doklada. (Landesumlage.)

Cesarske direktne dače je c. kr. finančno-deželno ravnateljstvo deželi Štajerskej za l. 1882 predpisati dalo 5,104,561 fl. namreč tako, da znaša lansko a) gruntna dača: 2,115.000 fl., b) hišna najemšnina (Hauszinssteuer) 873.000 fl., c) hišna razredovna (Hausklassensteuer) 425.000 fl., d) pridobnina (Erwerbsteuer) 434.000 fl., e) dohodnina (Einkommensteuer) 974.139 fl., f) nova hišna najemšnina od prej davka prostih hiš 253.319 fl. in g) podobna nova-hišna razredovna 40.103 goldinarjev.

Na tukaj navedene številke lanske cesarske dače navrežjo toraj deželni poslanci še 36% deželne doklade. Tukaj so kmetje, tržani in meščani z grajščaki vred, Slovenci in Nemci, popolnem in do slednje pičice jednakopravni.

Ker pa je vsakako gruntnega cesarskega davka največ, tako je tudi jasno, da gruntne posestniki največ k deželnim dokladam doplačujejo; namreč 761.400 fl., kajti 36% deželne doklade vrženih na 2,115.000 fl. cesarske gruntne dače, daje 761.400 gold. No, in kdo plačuje večino teh 761.400 gold. deželne doklade, grajščaki ali manjši posestniki? Grajščaki uže ne; kajti tote gospode še 50.000 gold. deželne doklade ne zadene, vse drugo, t. j. nekaj čez 700.000 goldinarjev stroškov plača kmet.

Vsak pametnjak bi sedaj mislil, da bodo kmetje tudi primeroma največ poslancev imeli in toraj tudi v zastopih enakopravni. Tega pa ne prepušča nemški liberalizem. Zato je odmeril v deželnem zboru štajerskem 27 poslancev meščanom in grajščakom, kmetom pa samo 23. Bor-nih 22 grajščakičev z dačno svotico 6660 gold. voli uže 1 poslanca (skupaj 12), pa 5715 meščanov s 15.600 fl. davka 1 poslanca; kmetskih ljudij pa se mora naštetih 37.000 z dačno svoto 78.300 fl. preden se jim odmeri 1 poslanec. Kmet je tedaj daleč nazaj potisnen, najhuje slovenski,

kajti 15.365 nemških kmetov v Liezenskem okraji na gorenjem Štajerskem z dačno svoto 26.243 fl. voli 1 poslanca, a 55.437 slovenskih kmetov v Ptujskem okraji z 104.639 fl. davka mora zadovoljiti se tudi 1 poslancem. To je nemško-liberalna enakopravnost! Bog se nam je daj brž rešiti!

Razstava cerkvene obleke v Mariboru.

Družba vednega češčenja presv. rešnj. Telesa in za podporo ubožnih cerkev v Lavantinski škofiji obhaja prihodnjo nedeljo, 25. junija t. l. svojo obletnico in bo odprla v mestnem farovžu ob 5. uri popoldan razstavo cerkvene obleke, ki jo je izdelal in pripravil ženski odbor te družbe.

Ob začetku razstave se bo položil račun za prvo družbino leto in objavilo stanje družbe. — Koncem prvega leta je vpisano v družbino matico 4433 družbenikov in milih darov se je nabralo po vseh dekanijah 1062 fl. 42 kr. V teku prvega leta se je največ izdelovala platnena cerkvena obleka, pripravljeno je pa tudi precejšnje število drugih cerkvenih reči.

Razstava bo odprta 4 dni, do praznika sv. ap. Petra in Pavla, ter se zamore vsaki den od 8 do 10 ure pred in od 2 do 5 ure popoldne ogledati in sicer ne samo od družbenikov, ampak tudi od drugih, ki še niso družbeni udje.

Po dokončani razstavi se bo razstavljena obleka in druge cerkvene stvari obožnim cerkvam v Lavantinski škofiji porazdelila. Vслед družbinih pravil zamorejo cerkvena prepostojništva družbinemu odboru pismeno svoje želje naznaniti, kakoršne izdelke pred vsem za svoje cerkve potrebujejo.

Kakor je že omenjeno, je za letos posebno platnena roba, n. p. korporali, humerali, albe, kelibni prtiči itd. pripravljena. Kolikor bo mogoče, se bo pri razdelivanji ozir jemal na doneske, ki so jih posamesne župnije družbi podarile. In ker se ne bo moglo koj prvo leto vsem željam vstreči, se bo v prihodnjem letu to v poštev vzelo.

Da bo pa zamogel družbin odbor za prihodnji čas pripravno cerkveno obleko oskrbeti, se cerkvena prepostojništva uljudno poprosijo, naj skoro naznanijo, kakoršne reči za svoje cerkve potrebujejo in prejeti želé. Ženski odbor bo potem pred vsem si prizadeval, da se naročene stvari priskrbijo. In ker se družbin odbor v imenu preblagega namena bratovščine vsem veleč. gg. dušnim pastirjem za dosedajno požrtvovalno podporo srčno zahvaljuje, dostavlja še preponižno prošnjo, da blagovolijo tudi zanaprej to obče koristno družbo priporočati in z nabiranjem družbenikov in milih darov podpirati. Plačnik za vse trude in darove je Jezus Kristus sam, kateri v zakramentu presv. rešnjega Telesa med nami prebiva in kateremu v čast in počeščenje je družba vstanovljena; Njemu bodi čast in hvala vekomaj!

Gospodarske stvari.

Buča ali tikva kot živinska klaja.

Naši kmetovavci buče ali tikve kot živinsko klajo dobro poznajo in jih tudi marljivo posebno svinjam pokladajo. Vendar pa ne bode odvečno, ako se tukaj na tem mestu o izvrstnosti te klaje posebno za pitavno živino beseda spregovori. Pri nas, kakor tudi v Severni Ameriki, na Francoskem, Laškem, na Ogerskem, Rumunskem in še po drugod se buče ali tikve med kuruzo najbolj posajajo. Dobro jih je tudi po kompostnih kupih saditi, ker prvič bobotno in lepo rastejo in debele postanejo, drugič pa tudi kompost prehude suše varujejo.

Buča ali tikva je na več strani prav koristna rastlina. Ona podaja mleku dober okus in provzročuje, da imajo krave mnogo mleka in da se na njem obilo smetane nareja. Buča je tudi za svinje dobra in zdrava klaja, katerim se posebej, no jeseni in po zimi pogosto poklada, da se o nji odebelé.

Dobro je buče na drobne kosce razrezati, s slamnatim rezanjem in z otrobi mešati in tako živini polagati. Da nekoliko semenja še med klajo ostane, je tudi dobro, ker seme deluje na pomnoženje mesa pri pitavni živini, kar se posebno o goveji živini in o svinjah reči more.

Toda težko je veliko buč ali tikev čez zimo hranjevati, ker se v to svrhu veliko prostora potrebuje. Zato buče nekteri režejo na drobljance in te s slamnatim rezanjem pomešane v kadi ali luknje v zemlji nasujejo in jih tako kisati pusté. Živina pre tako skisane bučne drobljance rada je in ji tudi ravno tako dobro de, kakor črstve buče.

Vendar pa ni vsaka sorta buč jednako dobra in gledé redivnega pospeha jednako veljavna. Kemične razkrojitve in preiskave so to na tanko dokazale. Nektere sorte so v tem oziru dosti boljše od drugih. Na Ogerskem dajejo tistim bučam, ki imajo bolj trdo skorjo prednost pred navadno svinjsko bučo, prej ko ne zaradi tega, ker je ta sorta trpežnejša od navadne svinjske buče. Preiskave so pokazale, da ima skorja več beljakoveca v sebi, kakor ga pa ima meso.

Vendar pa živina skorjo težavno prebavi in ta okoliščina ceno nekoliko znižuje pred ono mehkejšé buče. Če se pa buča s trdo skorjo kisa, pari ali kuha, kakor je ravno na Štajerskem sem ter tje hvalevredna navada, tako pomislek zastran težavnega prebavljanja do cela odpade.

Razne sorte buč se navadno v tri velike sorte delijo, iz med katerih je tako imenovana debela buča (*Cucurbita maxima*) kot živinska klaja najbolj na glasu. Pa tudi med temi sortami so se po preiskavah različnosti pokazale, kar se tiče redivne vrednosti.

Razn razne redivne vrednosti je pa treba še ozir

jemati na razmerno jako obilnega pridelka, če ga primerimo pridelku klajne repe ali živinske pese.

Poslednje se pridelala na hektari okoli 40.000 kilogramov, buče pa na enakem zemljišču v enakih razmerah 60.000 kilogramov in še čez. Vrh tega so pa še redivne razmere boljše od ovih živinske pese.

Razun dobre živinske klaje pa dajejo buče ali tikve še prav dobro in zdravo človeško hrano. Obilna oljnata vsebina v semenu je dosti znana. Iz tikvinega semena se namreč sladko in dobro olje preša, in v sto in sto hišah po deželi in po mestih s tim oljem belijo jedi in salato leto na leto.

Selar.

Kder se hoče selar nasaditi, ondi kaže pozno jeseni ali rano spomladi korenstvo potrositi s sajami ali s soljo.

Zelo škodljivo je selar preveč iz perja devati, gomolji ostanejo suhi in drobni. Kedar se gomolji od postranskih koreninic snažijo, takrat sajenicam perje z motvozom povežejo in pozneje zopet odvežejo. Nekoliko perja se že sme tudi potrgati, le preveč ne.

Nekteri nasvetujejo perje še le v sredi septembra in sicer le jeden del potrgati, da more zrak in svetloba bolj med rastline in do gomoljev prodirati.

Gomolji se ohranijo pod prostim nebom 25 centimetrov globoko v prst zasuti, pri hujšem mrazu z listjem ali slamo odeti bolj črvi nego v zaduhlih kletih v pesku. Najboljše sorte in toraj vse priporočbe vredne so Erfurtski debeli in pa Erfurtski kratkolisti rani selar.

Lucernsko deteljišče kaže prav močno povlačiti.

Skušnje so pokazale, da je po kositvi dobro lucernsko deteljišče močno povlačiti.

S tem se namreč marsikteri plevel podere in pokonča in tako detelja sama okrepi, da se tudi po tistih mestih začne razraščati, po katerih je prej plevel se šopiril.

Roženina dobro gnojivo.

Vsi odpadki od rogov so dobro gnojivo, ker imajo v sebi mnogo gnjlca. Najbolje kaže, roženino v enakih delih s poparjeno koščeno moko pomešati in plastama z blatom iz močvirja v kupe zložiti, kateri se potem od časa do časa v gnojnico polijejo. Tako se cela zmes vgreje in tako kot izvrstno gnojivo s časom godna postane.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca v Slov. goricah. (Prijazno svečanost) smo obhajali dne 25. maja t. l. na Senčaku, kder 4 fare mejijo: sv. Jurijevska, Malonedeljska, Tomaževska in sv. Lovrenčaka. Priredili so jo č. g. Jakob Meško, ter povabili vse sosednje duhovnike. Navzočih je bilo 12 duhovnikov in Lovrenčaka dva učitelja, prihitelo je tudi mnogo

drugih ljudij pa tudi nekaj bližnih posestnikov. Naj poprej smo postavili mizo, da kaže proti kateremu kraju ležijo imenitnejša mesta Evrope. Potem povzamejo č. g. J. Meško besedo in nam razodevajo pomen dnešnjega shoda. Pravijo, da vže 15 let tukaj pastirujejo, zmiraj v naj lepši slogi s svojimi sosedi. Nikdar se ni najmanjša nesloga pripetila in večkrat so se izrazile želje, da bi se enkrat sešli tam, kder vse 4 fare skupaj mejijo in denes so se želje izvršile. Potem so napili na slogo in prijateljstvo č. g. duhovnikov kakor tudi faranov v prihodnje. Potem smo se vseli na trato in se krepeli s kruhom, mesom in izvrstno kapljico, ki so jo nam vselej radodarni in gostoljubni gospodje duhovniki oskrbeli. Vršili so se razni pogovori in napitnice. Tudi g. Koser je napil in izrazil željo, da naj mili Bog še mnogo let ohrani fari Lovrenčki tako ljubeznjivega, vsestransko delajočega, blagodušnega očeta. Omenjal je tudi, da se mu dozdeva, kako si cerkva in šola zopet začenjata roke podajati, ter izrazil srčno željo, da bi se v kratkem zjedini in tako uplivnejše delovale na kerščansko izrejo naše mladine, nade prihodnosti; tudi je omenjal, kako se mu dozdeva, da čas liberalne dobe poteka, jo primerjajoč slabim plevilnim letinom obetajoč boljše dobe in boljših let. Vmes smo tudi več raznih pesmic zapeli, pa tudi želje so se izrekle, naj bi nam nebo ostalo milo. Ali čez 6 dni prihruje strašna toča daleč gori od Schwanberga in od Golovca na Nemškem. Nek bedak je potem obdolžil pošteni shod gori omenjeni, češ, da so tisti gospodje točo naredili. Na to je reči: nedolžna poštena zabava je Bogu ljuba pač pa so šibe božje krivi tisti rasposajavci, ki se božjega daru navlečejo, potem pa rogovilijo, se rotijo, preklinjajo, pretepajo in domov prišedši še tudi staršem ne prizanašajo, dalje tisti brezvestni krčmarji, ki na vuzemski pondeljek, na Križevo, Trojičko nedeljo po raznih takih velikih svetkih muzike in plese prirejajo, in nepremišljene mlajini priložnost dajejo Gospodove dneve oskrnjevati. Bodi našim predstojnikom vroče priporočeno, da v prihodnje na take nepostavnosti bolje pazijo in jih ne dovolijo, ker tudi vse poštene ljudi žalijo, srenji pa ta po licenci pridobljeni krajcar jako malo dobička prinese; o pravem času, v pustu, mlajini poštene veselice s plesom nikdo ne brani.

Lovrenčan.

Z Donačke gore. (Nemčurske laži.) Ko sem predzadnjo številko „Slov. Gospodarja“ prebiral, prišel sem do onih vrstic: Donačka občina je tudi Miheličevo peticijo podpisala. To prebravši sem kar ostrmel, kajti kot obč. odbornik bi moral tudi jaz o tem kaj vedeti. Vprašal sem tudi vse sodborniki, pa nihče ni vedel o tem kaj povedati, le nek gospod mi je pripovedal, da je „Celjanko“ po naključbi v roke dobil, v katerej je nek izmišljeni dopisun z Donačke gore po svetu laži trosil, da je tudi Donačka občina v tabor rogač-

kih nemčurjev „burgerjev“ pristopila. Kot kmet imam preokorno pero in premalo časa, da bi se s politiko ukvarjal, a vendar to moram svetu pojasniti, da ni tako, kakor se o nas misli. Cela občina o Miheličevi peticiji nič ne vé, le naš sedajni občinski predstojnik France Gobec je tisti „Herkul“, on sam je podpisal. Tega junaka in zaveznika privoščimo rogačkim „burgerjem“ in njihovim lažnjivcem! Zarad tega so obč. svetovalec, dva obč. odbornika in drugi občinarji v nedeljo 4. t. m. Gobca nagovarjali, da mora stvar javno preklicati; a revče taji in pravi, da ni podpisal. Na to ga eden navzočih odbornikov zavrne: sam rog. župan Sp. je povedal, da je Gobec podpisal. Potem je g. Gobec pritrdil, da je podpisal, a ni vedel kaj. Ravno omenjenega dne smo g. „rihterju“ Gobcu pobotnico konfiscirali, ker ima navado, da pobotnice, s katerimi pri c. kr. davkarji v Rogaci obč. doklade poteza, sam za sé in za svetovalca podpisuje. Pritožil smo uže dosti odposlali na c. kr. glavarstvo v Ptuj zarad našega „rihterja“, a vendar ga še nečejo odstaviti. Radovedni smo, kaj bodo v Ptuj storili z odposlano konfiscirano pobotnico s krivim podpisom?! Rogačanom pa bi svetoval, da naj rajši našemu „rihterju“ pomagajo račun delati za vsa 3 leta njegovega poslovanja, nego ga za take reči na limance loviti.

Iz Šmarije pri Celji. (O naši pošti.) Na tukajšnji pošti nastavljena je za ekspeditorico neka gospodična, ki pa svoj posel kaj vestno opravlja. Kakor smo namreč iz zanesljivih virov poizvedeli, posojuje časnike prej drugim, tako da morajo nekteri naročniki po več dni čakati, preden svoj list v roke dobé. Takó jaz svojih listov skoro nikoli redno ne dobivam, ampak vsakokrat po 1 — 2 — 3, dá 4 dni pozneje. Nedavno tega — bilo je v četrtek —, je nekdo povedal, da je videl cel kup „Gospodarjev“ na mizi ležati; tudi moj je bil med njimi. Ravno tedaj pa pride neki fant in vpraša, ali je kaj za tega in tega gospoda (posestnika in „Gospodarjevega“ naročnika)? „Ničesa“, dobi za odgovor. Kaj enakega se je meni že dostikrat pripetilo. Vpraševal sem namreč pri raznih „Gospodarjevih“ in naročnikih drugih časnikov, kedaj so to in to številko dobili, in vsak mi je odgovoril, da po navadi ta in ta dan, a jaz sem jo dobil še le več dni pozneje. Vprašam zdaj: Ali „Gospodarjevo“ opravništvo listov ne odpošilja vsem naročnikom skupno ob enem in istem času? Teško verjetno. Ako se pa to vender godí, in ako se o nedolžnosti naše poštarice v tej zadevi prepričamo, tedaj stvar radi prekličemo. Ako pa je takó, kakor smo pisali, tedaj upamo, da bojo te vrstice zadostovale, da se kaj takega zanaprej ne bo več godilo! Dostavek uredništva: jednaki nedostojnosti čujemo tudi od drugod. Za sedaj svarimo dotične poštne uradnike. Nas stane poštnina več kakor 1000 fl. na leto in zahtevamo točno postrežbo, če ne, vemo pot do pravice!

Iz Kalobja. (Neki g. Peer) pisac okrajnega zastopa v Celji kaže svojo navdušenost za nemčurske šole s tem, da je tudi naše gorate kraje, kder nikdo nemški ne zna, ravno toliko kot on angleški ali francoski, — poslal prošnjo za nemškutarske šole, katero naj bi naš predstojnik in odborniki blagovolili podpisati. Ali tukaj mu je spodletelo. Naš predstojnik, akoravno priprost hribovski kmet, je pošten narodnjak, in iz srca želi, da bi se začelo slovensko uradovanje, ker tisto ume, in je taisto nemškutarsko prošnjo odposlal brez podpisa. Pa kaj se zgodi? Predstojnik dojde v Celje pred onega g. Peera in ta ga začne grdo psovati, zakaj ni prošnje podpisal, zakaj se da od fajmoštrov za nos voditi, kateri branijo ljudstvu k omiki in k napredovanju. Naš predstojnik je vse te žarke vteknil v žep in je odšel, in prav je storil. Jaz pa vas opomnim g. Peer, skrbite Vi za nemško omiko in napredovanje, skrbite, da bote svoj posel kot pisac dobro opravljali, da bote ceste v lepem redu imeli — na Slovenec, naše slovenske šole, v katerih se podučujejo otroci slovenskih staršev od slovenskih narodnih učiteljev, naše predstojnike in fajmoštre pa pustite pri miru. Mi bomo za omiko skrbeli pa nam ne bo treba k vam kruha iti prosit, dokler vi tako olikani radi naš slovenski kruh zavživate. Bomo videli koliko srečniši bodo naši sosedi Slivničani, kateri dobijo zdaj nemško šolo, ker je njih predstojnik Peerovo prošnjo podpisal. Vem, da ni zavzet za nemške šole, timveč ker ima s Peerom večkrat kaj opraviti; pa dvomim, če bodo Slivničani kot pošteni narodnjaki z njegovim podpisom za nemčurske šole zadovoljni. Ali pomirimo se, g. Peer in Slivniški predstojnik nam ne bota nemčurskih šol nastavljala. Njih davno več ne bo pa naši otroci se bodo še vedno slovenski učili od matere in v šoli, ker ne išemo kruha po Nemškem, zadovoljni smo s slovenskim, kateri tudi nemškemu Peeru diši.

Iz Rihtarovec pri Kapeli. (Protest.) Sram nas je, da imamo Slovenci takšne može, katerim ni nič za možko čast, poštenost in značajnost, kateri gnjusijo svoj dom, blatijo svoje soobčane ter sebe in nas vse v posmeh stavijo pred celim slovenskim svetom. Takšen mož je naš župan Vaupotič, ki je nemčursko Michelitschevo peticijo podpisal v imenu naše občine, brez naše vedosti, ter oskrnil nas občinski pečat. Vrh tega je grdo izvil podpise dvema poštenima možema. Vsled tega obžalujemo podpisani to našo občino sramoteče dejanje županovo ter protestujemo tukaj javno v zajemnosti s vsemi drugimi občani zoper Vaupotičevo prošnjo. Mi smo svoje prepričanje izrekli uže takrat, ko smo č. g. Hermanu odposlali peticijo za upeljavo slov. jezika v šole in urade. To nam je velevala naša zdrava pamet, ker dobro vemo, kar nam je v hasen in kar ni za nas. Od Vaupotiča pa se ne damo za nos voditi, ne komandirati; pač mu prav resno

svetujemo, da naj hitro skrbi za to, kako in kedaj bo občinski račun naredil, na katerega uže dve leti zastoj čakamo. Mož naj se le čoha tam, kder ga srbi. Anton Ferenc, Vido Heric, Jož. Strajnsak, Jožef Zorko, Andrej Jurkovič, Vido Krajnc, Anton Drobec, Jakob Močnik, Tomaž Paulič, Jož. Mulec, Jakob Bratkovič.

Od Bohove pri Hočah. (Kot nemčursko gnezdo) slovi ta vasica uže od nekdanj pri vseh volitevskih borbah. Samo za zadnje volitve so izvolili moža, ki je volil narodno. Naj mirno počiva v slovenski zemlji, ker ga nam je pobrala prerana smrt. Sedaj pa ko ni nobene volitve, da bi se naši modrijani brez možgan zopet „auszeichneten“ njim je prav po godu bilo, da njim je „Hammerambos“ po „paverskem kmetu“ neko pismo za podpisanje poslal. Najbrže je bilo od Miheliča, a meni se je reklo da je od zgoraj imenovanega in da ni Slovincem tako sovražno, kakor Miheličevo. A jaz sem se družega prepričal; kajti med kmeti je bila taka razburjenost, da še v krčmi skoraj smodke nisi dobil, če nisi rekel „cingaro“. Prišel sem s sosedom zavoljo tega podpisa v razgovor, pa se še drugi nemčurski hudournik oglasi z besedami, ki bi srenjskemu svinjarju sramoto delale, kamo še le bivšemu „purgermeistru.“ Še z bičem se je grozil, katerega je v rokah držal. Zraven mene je bil tudi dijak s širokim klobukom na glavi. Hudomušni nemčur, kateri se je v naji, kakor razdražena osa zaletaval, je tudi to neumnost izbleknil: „Zato pa dež ne gre, ker ta hudič tako širok klobuk nosi.“ Je znabiti tudi širok klobuk kriv bil, da vas je drugi dan toča obiskala? A še ni bilo zadosti, da se je ta zloba brez vsacega poziva oglasila, še neka druga nemčurska pošast je začela regljati, kakor žaba v mlaki. Vsi so pa pokazali svojo neumnost. — A to mi vendar ne gre v glavo, zakaj si je ta „Hammerambos“ ravno binškošne praznike za svoj črni namen izvolil. Znabiti je mislil, da Boholani potrebujejo čeznaturnega razsvitljenja, da zamorejo njegove neumnosti zapopasti. In tega bi res bili naši modrijani potrebni; kajti do sedaj se njih vse lepe besede niso prijele. Pa kako bi človek tudi od takih ljudi kaj pametnega mogel pričakovati, kateri namesto pridige ob nedeljah in praznikih v krčmi žganjico ližejo. In čemu bi tudi taki „nauke“ poslušali, saj je „Hammerambos“ njihov Gospod in Miha Wretzl njegov prerok. — Vam vsem pa, kateri ste se podpisali, ključem: Sramota vam pred vsem svetom, tedaj ne samo pred slovenskim, kajti tudi vsak pameten Nemec vas mora zaničevati, ker ste svojo mater zatajili, od katere ste se vsi prve slovenske besede govoriti učili. Ali je znabiti katerega od vas mati nemški govoriti učila? Ali ste že s to zveličavno nemščino na svet pricapali? Jaz mislim, da ne. In vi hočete zdaj po sili Nemci biti? In vi zahtevate, da bi se vaša deca v šoli nemški blebetati učila? In vi hočete, da bi vam uradnije

nemški dopisovale da bi potem k Ponciju in Pilatu letali, da bi vam kdo to nemščino „zergliedral?“ Vi se hočete celo Nj. veličanstvu presvitlemu cesarju, kateri je vsem narodom obljubil, njim k njihovim pravicam pomagati, ustavljati? Opraviti ne morete nič, hvala Bogu, večina v državnem zboru je naša in vi morate z izdajalnimi peticijami propasti! Bog daj, da bi vas kmalu pamet srečala.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Trst je iz Egipta uže čez 1000 ljudi pribežalo, ker pred razdivjanimi Arabi niso več varni, naša vlada je toraj odposlala več vojnih in drugih ladij pred Aleksandrijo našincem v pomoč; avstrijskih državljavov baje v Egiptu živi okolo 30.000 duš. — Deželni zbor štajerski imel je do zdaj 4 seje brez posebne važnosti, Tirolski bode bržčas sklenol, naj se predrago sedanje šolsko nadzorništvo odpravi. — V Brnu na Moravskem sešlo je se zadnje nedeljo mnogo kmetov, nemških in českih. Ti so sklenoli ustavovernemu liberalizmu dati slovo in delati na zvezo vseh kmetov med seboj, da si pomagajo iz nesreče, v katerej so sedaj; sklenoli so tudi, da nečejo sovraštva med Nemci in Slovani, ampak porazumljenja in prijaznosti. Ta shod liberalcem nikakor ni po volji. Verjamemo! — V Pilzni so Čehi pri volitvi v kupčijsko in obrtnijsko zbornico sijajno zmagali, čeravno so Nemci in Judi na vse kriplje nasprotovali. — V Trstu bo težko župana voliti, kajti lahonov je izvoljenih 27 pa avstrijskih domoljubov tudi 27. med njimi so 4 Slovenci. — Nova česka univerza ali vseučilišče je sedaj v redu: prvi rektor je dr. Tomek, namestnik dr. Randa. Čestitamo iz srea bratskemu narodu slovanskemu k tolikemu uspehu! Bog živi česke Slované! Zadnje dni je v Pragi se zbralo 1600 Sokolov. Veselje bilo je veliko, dr. Gregr se je iskreno spominjal v slavnostnem govoru zraven Hrvatov tudi Slovencev. Iz Ljubljane bilo je namerč tudi nekoliko Sokolov zraven. — Na Ogorskem kipi srd na Jude. — V Bosno namerava novi višji upravitelj baron Kallay kmalu odpotovati. Novačenje završilo je se v Bosni brez posebne težkoče.

Vnanje države. Sedaj še Bismark ne mara naših nemških liberalcev, ki pod vodstvom Herbsta hočejo Slované ponemčiti. Ker so Bismarka vedno na pomoč klicali, on pa hoče si ohraniti zvezo z avstrijskim cesarjem zoper mogočo zvezo Rusov in Francozov, razjezil se je močno in grozno oštel javno v nemškem državnem zboru Herbstijance in jih imenoval „Herbstzeitlosen“ (jesenski podlesek) ter očital, da dobrega cesarja Franca Jožefa v zadrege spravljajo, mu dobro vladariti branijo in toraj silijo, na druge (Slované) naslanjati se. To je bilo našim liberalnim zijakom več kakor debel štor med ragljajoče žabe! — Ruska

carica porodila se svoje 5. dete, princesinjo Olgo. Judom se je prepovedalo barantati s svetimi krščanskimi rečmi, križci, podobami itd. — Bolgari želijo zedinjenja z rojaki, kateri so še pod Turkom ter da se Bolgarija proglasi kot kraljestvo. — Turški sultan se brani z evropskimi velesilami v shodu (konferenci) jihovih poslanikov v Carigradu posvetovati se, kaj je storiti z Egiptom. Sicer pa sultan uže sam dobro vé, kaj mu je storiti, ker ima dobrih pomagačev v Egiptu: Derviš-pašo in Arabi-pašo. Vsled rabuke v Aleksandriji bežijo Evropci iz dežele, kar je Arabom in Turkom ravno prav, saj se jih želijo znebiti. Vice-kralj je prisiljen bil postaviti novo ministerstvo in Arabi-pašo napraviti za vojniškega ministra, t. j. vso oblast izročiti. Ta je torpedov kupil, da zavaruje morske obali in Sueški kanal zoper angleške in francoske oklopnice. — Nemce je močno ustrašilo, da je lajtnant Meidling Rusom za 150.000 rubljev ovdil črtež ali „plan“, po katerem delajo nemške trdnjave ob Baltiškem morji. — Angleška policija zasačila je v Londonu Irce, ki so na skrivnem orožja nabirali. Bilo je uže 1000 pušek nabranih, 100.000 patronov in 25 zabojev natlačenih z revolverji. — V Severni Ameriki je strahovit veter vrtinec uničil mesto Grinhel, več kakor 100 ljudi je usmrtenih.

Za poduk in kratek čas.

Iz Metkoviča v Dubrovnik.

Obljubil je, pa obljube ni dopolnil; počel je zidati, pa dozidal ni — da se ognem tacemu in ednacemu očitaniu, hočem svoj pričetu potopis nadaljevati ter ga tudi dovršiti, ako Bog da in stara sreča.

Metkovič, kamor sem na sopraznik sv. Janeza Zlatousta l. 1879. došel in se tamo dva dni mudil pri gostoljubnem župniku in vrlem šolskem nadzorniku č. g. Jozu Gabriću, Metkovič pravim, leži na levem obrežji Neretvinem ob rebu strmega pa golega griča. Hiše so vse čedno zidane, izvzemši lesene bajte, ne davno postavljene za vojake in voznike. Mesto šteje do 1200 prebivalcev, ima lepo, 1872. leta sezidano katoliško pa tudi čedno pravoslavno cerkvo in 4razredno ljudsko šolo, v katero me je peljal prijazni g. nadzornik, da vidim, kakor je rekel, mlade dalmatinske junake in spoznam, je li so bistrega uma in čilega tela, česar mu rad nerad priznavam. V mestni okolici se nahaja mnogo vinogradov in obilo oljk, ki prinašajo dobro olje, a tudi figovih, pomerančnih in drugih na jugu rastočih dreves ni pogrešati. Mestjani so orali ravnokar za pšenico in ječmen, ker jeseni ni bilo moči sejati vsled velike povodnji. Največje zlo za Neretvanski okraj je kalno, nezdravo močvirje, ki daleč na široko pokriva sicer rodno in plodno polje; in je uzrok, da prav pogosto razsaja huda, zavratna mrzlica,

ki ne dopušča ljudem, dosehati sive starosti: možje 60- ali 70letni so neki prav redko šteti. Odkar je Hercegovina avstrijska, postalo je življenje v Metkoviču sila živahno in burno. Kupceev in trgovceev domačih in tujih, špekulantov in podvzetnikov poštenih in ničvrednih vse mrgoli in se tere. Glasni so ti gostje na javnih prostorih kakor trobente jerihonske. — Svitli cesar so l. 1875. na svojem potovanji po Dalmaciji obiskali tudi Metkovič, kakor kaže napis na ednostropni lični hiši, ki je imela čast, sprejeti v svoje skromne prostore mogočnega vladarja: „Franciscus Josephus apostolicus Austriae imperator Dalmatiam fidelem in visens auspiciatissima die 26. Aprilis 1875 modesta haec limina subiit. Ipse, cui tantus contigit honor, En grati animi sensu posteris factum memorat laetus“.

Svetilnica dneva — solnce — je že gorela in sipala gosto luč na zemljo, ko se 30. dne januarija odpeljem na parobrodu „Melanira“ iz Metkoviča proti Dubrovniku. Reka Narenta se proti izlivu v Adrijo močno zvija, tako da se je Melanira dolgo sukala okolo Metkoviča, ki je ponujal očem čaroben pogled, ker je bilo mesto v kratkem sleklo megleni plajšč in se obleklo v juterni solnčni svit. Veslaje po zeleni Neretvi, ki zamore na svojem hrbtu do Metkoviča majhne parobrode, do Čapljine in Gabele pa le ladjice tako zvane trabaklje nositi, pustili smo na desnici sv. Vida, ki hrani iz davnih časov mnogo starin, pričujočih o nekdanjej slavi, omiki in obljudenosti teh sedaj osamelih krajev. Tukaj je stala slavna Naronna, kakor sodijo najbolji zgodovinarji. Za tim trgovsmo srečali Rujnico, Norin, Krvavec, na levici pa mestice Bilibir. Pri tvrdnjavi Opuzen se reka deli v dva večja odtoka, ki vstvarjata široko močvirje do morja segajoče, po katerem vedno plavajo labudi, gosi, race, galebi, kljunači, od katerih tie se večina prebivalcev živi, ker manjka družih, posebno poljskih pridelkov. Leteč mimo Opuzena, Komina in Rogotina prijadrili smo jaderno v Adrijansko morje — v zaliv Neretvin, canale di Narenta. Kakor električni tok pretrese vse ude in celo telo, tako je pretresel vse moje ude pogled na to daljno, široko, morsko planjavo. Davno že sem želel goreče videti čudežno morje, o katerem so nam v šoli toliko čudes pripovedovali latinski in grški pisatelji. A da bodem Adrijo prvokrat pozdravil skoro pri njeni sredini, ne bil bi niti sanjal. Kmalu se spomnim one lepe pesni: Buči, buči morje Adrijansko, nekdej bilo si slavjansko. Naj buči, mi pa se peljimo dalje po imenovanem zalivu med kopnim in polotokom Ratom (peninsula Sabbiancello), ki svoj jezik daleč tje v morje steguje. V par urah dosežemo znamenito tvrdnjavo Klek, od koder se je poprej razprostirala za morskim bregom kake pol ure daleč meja turške Hercegovine. Ta kos zemlje je bil v miru Karlovaškem prepuščen Turkom, da bi bila posestva Dubrovniške republike ločena od posestev Benečanov, ki so po njih hlepeli. Klek šteje le pičlo hiš in

je bil Turkom zaprt. Po bližnjih gričih je sedaj mnogo od naših vojakov napravljenih novih napisov in tvrdnjavic. Kanal Narentski je vedno ožji prihajal, dok ga ni zastavila suha zemlja pri Malem Stonu (Stagno piccolo), kamor smo pribreli opoludne. Tukaj je trebalo zapustiti parobrod ter peš iti do družega zaliva preko krasnega sedla, ki veže dva ne previsoka, skalovita hriba. Mali Ston ima lastno župnijo, katero oskrbuje frančiškan, skromno cerkvico, s 4 altarji posvečenimi Mariji Devici, sv. Antonu, Srcu Jezusovemu in Marijinemu. Mesto objema črno, starikasto zidovje, ki se vleče po strmih hribu do Velikega Stona (Stagno grande). Te drzne, ciklopske zidove, z ogromnimi stolpovi so postavili Dobrovčani za časa svoje največje slave, svojega največjega blagostanja, da branijo svojo domovino sovražnih napadov, nevarnih navalov. Ogledavši Mali Ston uberem pot po prijetnem griči na drugo plat v mnogo lepši Veliki Ston, dobre pol ure od prvega oddaljen. Potno robo sem izročil krepkemu Stončanu, ki mi je „vpričo solnca“ obljubil, da jo gotovo prinese do večera na določeno mesto. Mož, poštenjak, kateremu je bila dana beseda trda, kakor v kamen urezana, kar je rekel, ni oporekel, spolnil je točno do pike storjeno obljubo in si je za trud zaračunal le 50 krajcarjev. Stončani služijo kot verne, zveste in modre glave. Na svojem veselem sprehodu od Malega do Velikega Stona čez polagoma se vzdigajoče in padajoče sedlo sem zadel na čedno pokopališče z lepimi spomeniki in ne daleč od nja na lično kapelico, v kateri so stale tri zale podobe: Immaculata concezione, s. Biaggio (sv. Blaž) in Vera effigie di s. Vincenzo Ferreri. Ta svetnik drži v roci knjigo z izrekom: „Time Deum et date illi honorem — Bojte se Boga in mu skazujte čast“.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 25. Koliko mačkinjih repov bi trebalo do solnca, vpraša Miha soseda Breka? Ta mu odgovori: 99 mačkinjih repov bi trebalo, da se zmeri nekoliko do solnca, za ostalo pa je dosta — eden sam babji jezik. A. Vakaj.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za šolo na Ptujскеj gori darovali 200 fl. in štajerska hranilnica 300 fl.

(† Umrl) je preč. g. zlatomešnik in upokojeni župnik v Svetinjah, Anton Šerf, star 84 let. Več v „Cerkv. prilogi.“

(Archiv für Heimathskunde) 6. pola obsega: Beiträge zur Geschichte von der Mötling und von Sichelburg, das Wappen der Windischen Mark, Pfarre Glogoviz, die päpstlichen Kirschenzehente in Krain.

(Slovenskih tiskovin) še sodnji gornjegradskej niso doposlali, kajti županu Rečičkemu je na

tega zahtevanje odgovoril sodnik zapisavši na vlogo: „Slov. Blanquete vom hohen k. k. Oberlandesgerichte noch nicht eingefangt. Dolgo vizio pa enkrat jih morajo pripeljati.“

(Nemški profesor Nagele) v Mariboru dela na vse kriplje, da bi Razvanjčanom pa Pakerčanom vrinol v imenu „deutscher Schulverein“ šolo ponemčevalnico.

(Nemških turnerjev) je 108032. Kedaj bode toliko Sokolcev?

(Slabo obnaša) se bivši sv. lenartski sodnik Lulek, sedaj v Celji. Prepovedal je slovenske vloge slovenski reševati in kljubuje ukazu ministrskemu.

(Med Pragarskim in Račjem) bil je železniški čuvaj Golob od vlaka ugrabljen in hudo ranjen.

(Zavoljo steklega psa) ustrelili in pobili so v Slov. Gradci 40 psov, ki so bili zmikani.

(Zavoljo špičkov) so zaprli šole v Trbovljah, Vodah, sv. Katarini, v Ločah.

(Iz Drave izvolekli) so v Brestenici kamske fare 60letnega moža. Na mrtveci ni bilo videti nobenih ran in so ga v Kamci pokopali.

(V Krapji pri Ljutomeru) sta žena in pasterk ubila posestnika Nemca!

(Železnico) od Spielfelda v Radgono bodo gotovo stavili, iz Maribora nad sv. Lenart v Radgono pa ne, ker bi ta od one predraga bila.

(Topličarjev) je v Doberno (14. jun.) došlo 230.

(Sejem na Ptujскеj gori) zavoljo nedelje ne bode 2. julija, ampak v soboto 1. julija.

(Mariborski advokati) slovenski uradujejo slovenski, kar pa nemške silno jezi. Eden teh je pojarnal: „wie werde ich mich jetzt informiren?“

(„Slov. Narod“) poroča, kako je celjske okrožne sodnije predsednik, g. Heinricher, pri nekem obedu čestitajoč mil. g. knezoškofu posebno veselje in želje izražal o nekšnem preganjanji duhovnikov, narodnih in politično delavnih, se vé, v konservativnem smislu, kajti kot liberallec gotovo zoper liberalne duhovnike nima nič. G. Heinricher menda ne čuti, kako močno da je razžalil vse duhovenstvo. O nedostojnosti takšnih zdravic pa molčimo!

Loterijne številke:

V Gradci 17. junija 1881: 33, 67, 45, 84, 15.

Na Dunaji „ „ 43, 47, 5, 53, 33.

Prihodnje srečkanje: 1. julija 1882.

Flos lepega vinogradnega kolja,

t. j. 12—13.000 kolov določje po Dravi iz Brezja (Fresen, Kärntnerbahn). Bliže n. pr. do Maribora velja 1000 kolov 7 gold., dalje pa do 8 fl. 50 kr.

2—2 **Blaž Ditner,**

1—2

Učiteljska služba

je na trirazredni, v IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri sv. Juriji na Šavnici za definitivno, event. provizorično podeljenje razpisana. V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisanji popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje do 15. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Juriji na Šavnici.

Okrajni šolski svet v Zgornji Radgoni
dne 15. junija 1882.

Kovačnico

na vodi in z obilnim delom oskrbovano daje v najem ali „štant“ **Jožef Fink**, krčmar v Mislinji pri Slov. Graci — Missling bei Wind. Graz.

1—2

Ponudba.

Išče se primeren kraj, za **mesarijo** in **krčmo** v kakšnem trgu ali blizu tovarne (fabrike). Kdor mi naznani in jaz sprejemem, dobi od mene 10 fl.

Naznanila naj pošiljajo se opravištvu „Sl. Gospodarja“, ki jih iz prijaznosti sprejema, pod naslovom: „mesar“.

Štacuna v Mozirji.

Franz Rauscher priporoča p. n. občinstvu svojo prodajalnico kemikalij in vsakovrstnih enakih izdelkov kakor:

Popovo anaterinsko ustno vodo, Golov jedilni prašek, Kralov železnati sladkor, Mollov Seidliz-prašek, kri čistilne svalke ali kroglice, c. kr. priv. meseni izleček, cvet zoper protin ali trgauje, strup za razni mičes, Bergerjevo zdravilno milo iz smole, zdravilno-krepčevalen cvet ali flujid itd., tudi izvrstni žganjavec imenovan: „Klostergeist“, kuminovec imenovan: „Aniset Doppelkimmel“, Admontsko kuminovo vodo, homeopatični vinski cvet ali špirit itd. vse najboljše kakovosti za najnižjo ceno.

1—3

1—3

Učenca

slovenskega jezika zmožnega, sprejme v štacuno z mešanim blagom

Jožef Žagar,

trgovec pri sv. Juriji v Slov. goricah.

2—3

Učenec

slovenskega in nemškega jezika zmožen sprejme se v štacuno z mešanim blagom. Več pové g. Martinc, trgovec v Mariboru.

Ponudba.

Želim prevzeti prodajalnico z mešanim blagom na deželi, brez konkurence.

Kdor mi to naznani, in da jaz prevzamem, dobi od mene 20 fl. Naznanila sprejema iz prijaznosti oprav. „Gospodarja“ pod števil. 20.

Štupo za svinje

priporoča

V. P. Holasek

v Mariboru. 1—6

Posojilnica v Celji

sprejema hranilne vloge tudi od ljudi, ki niso udje posojilnice, in plačuje od njih obresti po

5 glđ. od 100 glđ. na leto.

Uradni dan je vsaki torek dopoldne.

5—6

Oglas!

Po nižani ceni

se dobivajo **Slomšekovi zbrani spisi** pri g. izdatelji Mih. Lendovšek-u v Ptuj (Pettau) in sicer: I. Pesni po 50 kr., II. Basni in III. Životopisi po 70 kr. Pri istem oddajejo se tudi **Val. Orožnovi spisi** in to po 40 kr. broš. izvod.